

מסע החיים

OLAMI MENTORSHIP

3

מסע אל
העבר

שבת
אחד היום

מסע אל העבר

יתכן שאין אף קבוצת אנשים בהיסטוריה האנושית שיודעת ומחוברת לעברה כמו העם היהודי. למעשה, כאשר דוד בן-גוריון הציג את הטיעון למען מולדת יהודית, הטיעון המשכנע ביותר שלו היה בנוגע לחיבור שלנו להיסטוריה.

כך אמר: "לפני 300 שנה, הגיעה לעולם החדש אוניה ושמה היה 'מייפלאואר'. הנחיתה של ה'מייפלאואר' בנמל פלימות' הייתה אירוע היסטורי גדול. אך אני רוצה לשאול כל אנגלי היושב בוועדה, באיזה יום עזבה ה'מייפלאואר' את הנמל? אני רוצה לשאול את האמריקאים: האם אתם יודעים באיזה תאריך היא יצאה? כמה אנשים היו על האוניה? מי היו מנהיגיהם? איזה אוכל הם אכלו?"

לפני יותר מ-3,300 שנה, הרבה לפני ה'מייפלאואר', העם שלנו עזב את מצרים. כל יהודי בעולם, היכן שלא יהיה, יודע באיזה יום יצאו. והוא יודע איזה אוכל הם אכלו, ואנו עדיין אוכלים את אותו האוכל בכל יום זיכרון. ואנו יודעים מי היה המנהיג שלנו. ואנו יושבים ומספרים את הסיפור לילדינו ולנכדינו כדי להבטיח שלעולם לא יישכח. ואנו אומרים את שתי הסיסמאות שלנו: 'עכשיו אנו אולי עבדים, אבל בשנה הבאה נהיה בני חורין'."

התורה מצווה עלינו לא לשכוח להתבונן בעברנו ולשלב את המסרים של אבות האומה ואת הסיפורים האישיים והקולקטיביים שלנו במטרות ההווה והעתיד שלנו. מחקרים רבים מדגישים את החשיבות הקריטית להעביר לילדים את המסורת והמורשת המשפחתית והלאומית שלהם. הידע על ההיסטוריה המשפחתית הוא אחד המרכיבים המרכזיים בבניית חוסן וביטחון בקרב הדור הצעיר. מפגש זה מבקש לחקור את חשיבות ההתמקדות בעבר ואת החשיבות של בנייה על אותו עבר כדי להבטיח עתיד יהודי חזק.

"זְכוֹר יְמֹת עוֹלָם בֵּינוּ שְׁנוֹת דוֹר וָדוֹר שֶׁאֵל אָבִיךָ וַיְגַדְךָ זְקֵנֶיךָ וַיֹּאמְרוּ לְךָ" (דברים ל"ב, ז').

דמיינו שאתם נכנסים לחדר לידה מיד לאחר לידת תינוק.

אתם מביטים באם המותשת אך שמחה, באב האסיר תודה, ואז עוברים להתבונן בתינוק.

איך הייתם מתארים את התינוק הזה? חשבו עמוק יותר, אילו מילים או שמות תואר נוספים עולים בדעתכם כשאתם מביטים בתינוק? איך הייתם מתארים את מהות התינוק?

בתיאוריה, אין הרבה מה לתאר על היכולות הנוכחיות שלו מלבד העובדה שהוא חסר אונים ותלוי לחלוטין בהוריו. עם זאת, אם נחשוב במבט רחב יותר- התינוק הזה נולד עם הרבה יותר.

שכן בתוכו נמצאות מאות שנים של אבות קדמונים, עם נסיבותיהם וחוויותיהם שהבטיחו שחיים אלה יוכלו לבוא לעולם.

הוא גם נושא בתוכו את החלומות והשאיפות של רבים רבים מאבות אבותיו.

נצעד צעד נוסף פנימה:

נסו להתאים את נקודת המבט הזו לחייכם וחשבו על הבחירות, הקורבנות והתקוות של אבותיכם המיוצגים בעצם הקיום שלכם.

דברו על שלוש-ארבע הדורות האחרונים במשפחתכם.

הנרטיב שלכם עשוי לכלול את השואה, גלות, והסתגלות לשפות ולארצות חדשות.

כעת חשבו על ערכי סבא וסבתא וסבא וסבתא-רבא שלכם;

עד כמה הערכים שלכם תואמים את שלהם?

לומדי ההסטוריה

כפי שנאמר כבר בפתח המפגש, התורה מכוונת אותנו בדיוק לדרך שתוארה בעמוד הקודם: לא להסתפק בהתבוננות בסיפור החיים האישי שלנו בלבד, אלא לראות אותו כחלק מסיפור רחב ועמוק יותר – בתוך המהלך האינסופי של הבריאה, ומתוך הבנה שהאדם קשור ותלוי בכל מרכיבי עולמו המורכב של הקב"ה.

שאלת מחשבה:

מה המשמעות של תלות הדדית: בינינו לבין ברואים אחרים? בינינו לבין אנשים אחרים? ואיך זה מרגיש להיות חלק מפאזל עולמי אחד, שבו כל חלק קשור לאחרים?

הפנמת מושג זה נותנת לאדם את היכולת לבחון מחדש את הפאזל המורכב של ההיסטוריה האישית והקולקטיבית שלו דרך עדשת התורה.

זְכוֹר יְמֵוֹת עוֹלָם בֵּינו שְׁנֹת דִּרְ-וֹדֶךָ שְׂאֵל אָבִיךָ

וַיְגַדֶּךָ זְקֵנֶיךָ וַיֹּאמְרוּ לָךְ:

(דברים פרק לב פסוק ז)

בקבלה, כפי שמובא בספר "צרור המור" יש העמקה נוספת במצווה זו: השפע והטוב של האלוקים מתפשטים בכל הבריאה מרגע היווצרות היקום.

האלוקים מעניק בנדיבות לכל אחד מהברואים שעל פני האדמה את צורכיהם.

הביטוי "**שאל אביך**" מזמין אותנו ללמוד את ההיסטוריה בדרך מדויקת ועמוקה, באמצעות קריאה קשובה בתורה.

תרגיל 1:

אילו גורמים, לדעתך, סייעו להישרדות משפחתך ולהמשכיותה מדור לדור?

תרגיל 2:

כיצד העבר שלך משפיע על העתיד שלך ועל האופן שבו אתה מקבל החלטות כיום?

HIS-STORY

מורה להיסטוריה יהודית פופולרי נהג לפתוח כל שנת לימודים בכך שכתב את המילה "היסטוריה" על הלוח. הוא היה שואל את התלמידים אם הם שמים לב למשהו מוזר במילה הזו. לאחר מכן היה משתף שהוא מדגיש את האות הראשונה במילה כדי להבהיר שכאשר אנו לומדים היסטוריה, אנו עושים זאת כדי להבין טוב יותר את "הסיפור שלו" ("His-story") (כלומר, ידו המדהימה של האלוקים בהיסטוריה).

יום לאחר גירוש ספרד, ב-3 באוגוסט 1492, יצא כריסטופר קולומבוס למסע הגילוי המפורסם שלו. יומנו נפתח במילים הבאות: "באותו חודש שבו הוציאו הוד מלכותם את הצו שכל היהודים יגורשו מהממלכה ומשטחיה, באותו חודש, הם נתנו לי את הפקודה לצאת עם משלחת אנשים למסע הגילוי שלי של איי הודו".

אין ספק שהמסע של קולומבוס לאמריקה היה קשור רחנית לגירוש. בדיוק כאשר אחת הקהילות היהודיות הגדולות של אירופה בימי הביניים נהרסת, האלוקים פתח את הדלתות למה שיהפוך בסופו של דבר למקלט הגלותי הגדול ביותר בהיסטוריה עבור יהודים – אמריקה. זהו דפוס אדיר נוסף שאנו רואים בהיסטוריה: האלוקים מכין את התרופה לפני המחלה. (הרב קן ספירו, קורס מזורז בהיסטוריה מס' 48).

האם תוכלו לשתף באירוע היסטורי (אישי או לא) שבו ניתן לראות בבירור את השגחתו של הקב"ה – כלומר, את ידו של האלוקים?

האם תוכלו לחשוב על זמן (אישי או לא) שבו האלוקים הכין "תרופה לפני המכה"?

דמיינו שקניתם טסלה חדשה, מהניילונים. אתם מתיישבים, מתלהבים, רוצים לדעת איך מפעילים את כל הקסמים – אז אתם מחפשים את ספר הרכב. רגע... אין ספר. בטסלה הכול דיגיטלי, כמובן. פותחים את המדריך על מסך המגע.

ואז ההפתעה: במקום "איך נוסעים", "איך טוענים" ו"איך לא לגעת בכפתור הלא נכון", 25 העמודים הראשונים מספרים לכם בהרחבה על הילדות של אילון מאסק ועל ההיסטוריה של טסלה.

עכשיו תגידו בכנות – מה תעשו? תשקעו בסיפור הביוגרפי, או שתדלגו במהירות לקטע שמסביר איך מתחילים לנסוע בלי לעשות בושות?
רוב הסיכויים שכמו רוב האנשים, תקפצו ישר להוראות ההפעלה. ועם זה בראש, שווה לחשוב על הדבר הבא:

בפירוש רש"י על הפסוק הראשון בתורה מופיעה השאלה הבאה
„אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא בהחודש הזה לכם, שהיא מצוה ראשונה שנצטוו ישראל. ומה טעם פתח בבראשית? משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים..”

רש"י מצטט את רבי יצחק שאמר: "לא היה צריך להתחיל את התורה אלא ב'החודש הזה לכם' (שמות י"ב, ב'), שהיא המצווה הראשונה שנצטוו בה ישראל"
מה הסיבה, אם כן, שהתורה מתחילה בסיפור הבריאה ובהיסטוריה של אבותינו?

האם תוכל לחשוב על תשובה לשאלה ששאל רש"י?

הרב יונתן זקס מסביר שהתורה אינה ספר היסטוריה, למרות שהיא כוללת היסטוריה. היא, בראש ובראשונה, ספר על איך לחיות. כל מה שהיא מכילה – לא רק מצוות אלא גם סיפורים, כולל סיפור הבריאה עצמו – קיים אך ורק למען הדרכה אתית ורוחנית.

האם אתם יכולים לחשוב על לקחים מההיסטוריה המשפחתית שלכם, מההיסטוריה של האומה שלנו, או אפילו מההיסטוריה הגלובלית שהייתם כוללים במדריך שימוש לחיים?

כשהצטרפתם למקום הלימודים או העבודה שלכם, האם שיתפו אתכם בסיפור ובהיסטוריה של המקום? אם כן – מדוע לדעתכם זה היה חשוב?

OLAMI MENTORSHIP

בהצלחה!

נפגש בס"ד במפגש הבא

בנושא:

"המרכיב הסודי להצלחה"
